

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XXIII. Cap. 4. de ætate & qualitate eligendorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

rulo approbari curabit; si nullus superfit, sex noves approbandos à Capitulo eligat, è quibus sextres assumet ad concursus. 2. Quòd anno, quo Episcopus Synodum celebrare debet, elapso, mortuoque uno è sex Scrutatoribus, cæteri potestate carent, iisque uti non debet Episcopus ad concursum, quòd licet tres Examinatores Synodales sufficiant ad concursum, cum nihilominus accedere possit, ut aliquis suspectus sit, aut aliquà requisitarum dotium careat, numerusque Scrutatorum ex culpâ aut negligentia Episcopi non sit integer, Congregatio judicavit, hoc in casu cessare potestatem aliorum Scrutatorum.

Respondet 3. eandem Congregationem consultam circa concursum & scrutinium à tribus aut quatuor Scrutatoribus Synodalibus, & tribus quatuorve deputatis ab Episcopo factum, an hæc forma à Concilio præscripta adversarentur, ita, ut Curæ provisio esset nulla, & Cura reservata? Respondisse Concilio satisfactum non fuisse, Collationem esse nullam, & ad Pontificem ex Bulla PII V. devolutam.

Probabile est istas Declarationes spectare loca, in quibus tempus celebrandæ Synodi ab usu determinatum est, aut alio modo, quo tempore elapso Episcopus eam convocare nequit; aliàs casibus propositis providere facilius fuisset, per convocationem Synodi, in quâ necessarij Scrutatores eligerentur.

CAPUT XXII.

Caput 37. de Electione.

HIC INNOCENTIUS III. irritat personæ nondum Religiosæ electionem ad Abbatiam, idèd quòd nullus fieri debeat Religiosus ob promissionem, aut spem Abbatia. Cum Abbatia sint Beneficia Regularia curam animarum habentia; FAGNANUS indè sumit occasionem quærendi an Curæ Regulares dandæ sint ad concursus? respondetque, certum esse concursum non habere locum in Curis Regularibus, quia affectatæ sunt Religiosis Professis Ordinis: publicatur autem concursus, ut omnes qui periculum facere volent, se sistant, omnesque recipiuntur, quorum alij nomina mittere volunt. Præterea Concilium Cap. 11. Sess. XXV. de Regular. statuit modum, quo ejusmodi Curæ dari debeant, satisque esse judicavit, ut dentur cum scrutinio & approbatione Episcopi. Denique, Congregatio id pluries declaravit.

Respondet 2. locum esse dubitandi, an idem sit de casibus, in quibus dantur in Commendam, & credit, nihilominus eas concursus non esse obnoxias, etiam in illis casibus, quod probat per naturam Commendæ, quæ statum Beneficii non mutat, quantolibet tempore duret, undè fit, ut in singulis vacationibus hæ Curæ possint conferri Religiosis, erga quos locum non habet concursus. Adjicit, quòd in Cap. 18. Sess. XXIV. quòd concursus instituit, silet Concilium de Curis in Commendam datis: itaque illas complexum non est: & præterea de iis nominatim agit Cap. 21. Sess. XXIV. de Regular. ibique jubet, ut in posterum conferantur in Titulum. Denique Concilium non complectitur Curas in Commendam in Decretis circa Curas, quod probatur per Cap. 8. Sess. VII. & Cap. 8. Sess. XXI. junctis simul. In primo, postquam Concilium Ordinario permittit quotannis visitare Ecclesias animarum curâ oneratas, non obstante omni exemptione, ipsi contedit eandem facultatem in altero erga Monasteria animarum curam habentia atque in Commendam data, & sic insinuat, se de illis Curis locutum non fuisse in primo.

Objicit sibi, Commendas hodiè Titulos exæquare; & respondet, id hoc in casu deficere, quia Declaratio declaravit Cap. 18. laudatum sæcularia Beneficia tantum complecti.

Sibi etiam objicit hujus Decreti rationem produci ad Curas in Commendam, quippe quæ alia non sit,

quàm Votum, ut Curæ Dignioribus dentur; respondetque, objectionem nimis probare, quoniam ratio Concilii locum habet in Curis Regularibus in Titulis habitis, in Vicariis Perpetuis, in Curis Patronatibus Laicalis, & in multis aliis, quæ procul dubio à concursu immunes sunt.

Sermonem claudit hoc principio. Statuta Juri Communi contraria non extenduntur ab uno casu ad alterum, quod quidem principium argumento congruit; nam concursus institutio circa collationem Curarum, est Statutum singulare, Juri Communi contrarium plenam eligendi libertatem Collatoribus tribuenti.

CAPUT XXIII.

Caput 4. de ætate & qualitate Eligendorum

HIC prohibet ALEXANDER III. conferri Curas iis, qui non habent scientiam, mores & ætatem requisitas à Concilio; quoniam in concursu ad Curas discutendæ sunt personæ, quæ se stiterunt, aut vocatæ fuerunt, super his tribus qualitatibus perinde ac super prudentiâ. FAGNANUS hic etiam de illò loquitur ad expositionem Cap. 18. Sess. XXIV. quod cum instituit, juxta Declarationes Congregationis principia observat, standum non esse ordini litteræ in enumeratione harum dotium, quia si Textus hic & quidam alij scientiam antè mores & ætatem scribunt, plures alij eam ultimo loco ponunt. Tum dicit, in concursu scrutinium fieri non debere circa solam scientiam, sed etiam circa tres alias qualitates, mores, ætatem, prudentiam, diligenterque ponderatis omnibus, eligendum esse eum, qui ceteros vincit dotibus ad regimen animarum magis conducentibus; virum, de cujus bonis moribus constat, anteponendum esse illi, cujus vita incognita est, quamvis doctior videatur, multò magis si pravis moribus famosus sit, concursum fore nullum, si scrutinium super his omnibus qualitatibus non ferret, necessarium non esse, ut Scrutatores referant id, quod de singulis judicant, sed sufficere, ut declarent circa singulos, an sit idoneus necne; eos vota vivâ voce edere debere, non calculis occultis, nihilque aliud Notario scribendum tradere, quàm *hic approbatus est, illi non sunt*. Post has observationes duas quæstiones expendit; 1. An Episcopus teneatur eligere digniorem? & postea quòd non elegerit, an Candidati ab ejus judicio provocare possint? discussâ quæstione juxta jus commune, Concilium Tridentinum & Constitutionem PII V. circa collationem Curarum, probat neque Tridentinum appellationem hanc approbare, sed eam autorisari ab illâ Constitutione, cujus verba diserta refert. Quæstionem incidentem proponit, scilicet, an necessarium sit, ut appellans aliquam afferat probationem iniquitatis judicii, à quo provocat, priusquam judex superior novum scrutinium decernere possit, probatque per Constitutionem & multas observationes gravissimas, scrutinium decerni debere antè probationes sufficientes iniquitatis judicii, aliàs scrutinium inutile futurum esse, quoniam fit ad statuendum de hac iniquitate. Adjicitque, Congregationem ab appellante exigere, ut aliquam ostendat injustitiæ speciem, & judicium Episcopi aliquâ suspitione oneret, & laudat quoddam exemplum hujus sententiæ Congregationis.

Quæstio altera spectat notas, aut signa, ex quibus nosci potest, an judicium Episcopi suspectum sit injustitiæ. Auctor refert factum, in cujus circumstantiis plures notæ ejusmodi reperiuntur, mox aliud retulerat, in quo alia occurrunt. Signa præcipua sunt, si is, qui prælatus est, domesticus sit, si eadem sit conditio aliquot Scrutatorum, & aliquis eorum aliquod emolumentum ex hac electione perceperit, v. g. si ejus muneri se successurum speravit, si Scrutatores in conquerentis responsiones argumentati sunt: responsiones autem alterius nulla difficultate opposita

acceperunt; si ante electionem suspectum se fecerit Episcopus multis dicendo, fore, ut conquerens Beneficium non consequeretur, quamvis alio dignior videretur.

Cæterum hujus appellationis effectus non est suspensivus, sed tantum devolutivus.

CAPUT XXIV.

Caput 4. de Rescriptis.

Textus hic docet, Rescriptum alternativum, cuius unum membrum falsum est, aliud verum, executionem fortiri debere, modo membrorum alterum verum sit. Tale esset illud, quo præciperetur Titio, ut Mavium ejus Beneficio exueret, si probaretur, eum esse Filium Sacerdotis, & in Sacerdotio genitum, qui proximè in tali Ecclesiâ ministravit, vel eum eandem Ecclesiam occupare.

FAGNANUS occasiones exponendi Concilium attentè captans, hæc utitur ad discutiendam disjunctionem, quæ circa Scrutatores legitur, in Cap. 18. supra toties laudato circa concursum. In eo jubet Concilium, ut illi Scrutatores sint Doctores, aut Licentiatum in Theologiâ, aut in Jure Canonico, aut alii Clerici, sive Regulares, etiam ex Ordine Mendicantium, sive Sæculares maximè idonei, qui reperiri possint. Concilium hac disjunctione linquit - ne Episcopo optionem, ita, ut eligere possit Religiosos non Graduatos, quamvis in Civitate sint Graduati? an cogit eum ad sequendum ordinem literarum, ita, ut ad scrutinium assumere nequeat viros non Graduatos, nisi deficientibus Graduatis? Autor sine hæsitatione contendit, Episcopum teneri ad præferendos cæteris Graduatos; quoniam illi rationes prælationis habent, ex præsumptione quòd majorem scientiam & exercitationem habeant in rebus, circa quas scrutinium fieri debet, ac credendi locus est, eos ob id, ante cæteros nuncupatos fuisse. Sententiam suam decisione Congregationis confirmat, quæ declaravit, Concilium Cap. 16. Sess. XXIV. jubens, ut is, quem Capitulum eliget in Vicarium *Sede vacante*, sit Doctor, aut Licentiatum in Theologia, aut in Jure, vel maximè idoneus, qui occurreret, intendere, ut Graduatus præferatur, nullusque aliis eligatur, nisi deficiente Graduato. Solutis postea objectionibus, sub finem dicit post Congregationem, 1. Si Episcopus ad scrutinium elegisset viros non Graduatos in Graduatorum præjudicium, scrutinium non idè fore nullum. 2. Si Episcopus Graduatos tantum ignaros reperiat, posse eum assumere non Graduatos; quippe Gradus absque scientiâ, pro nullo reputari debeat.

CAPUT XXV.

Caput 27. de Jure Patronatus.

Loquitur de casibus, in quibus Collatio Beneficiorum Patronatus Læicalis ad Episcopum devolvitur, quâ devolutione locum habente, tam erga Curas quam cætera Beneficia, querit FAGNANUS, an Episcopus hoc in casu debeat conferre per viam concursus? & respondet, eum debere; quoniam Concilium generatim loquitur de casibus, quibus vacant Curæ, & jubet, ut Episcopus Ministrantem statim mittat cum portione congruâ, tum concursum proponat. Præterea, ratio Decreti locum habet hoc in casu, scilicet, momentum gravissimum Curis præficiendi personas, ad bene regendum idoneas. Solutisque objectionibus sumptis ex eo, quòd hæ Curæ Patronatus Læicalis concursui non sint obnoxie, dicendo, exceptionem hanc introductam fuisse tantum ad conservationem Juris Patroni, rationemque hanc in casu devolutionis applicationem non habere; observat, Congregationem sic definitivè. 1. Declarando

quòd si Patronus Læicus plures personas præsentet, concursui locus est. 2. Loquendo nominatim de casu devolutionis à num. 7. usque ad 13.

CAPUT XXVI.

Caput 2. ne Sede vacante.

Hic definit HONORIUS III. ad quem Sede vacante Collatio pertineat, & distinguit inter Collationes *necessarias*, & Collationes *liberas*, priores Capitulo tribuendo, cæteras Episcopo reservando. Cum Curæ Patronatus Ecclesiastici sint Collationis necessariæ respectu Episcopi, qui præsentato idoneo conferre tenetur, & Capitulum Episcopi jurisdictioni succedat, querit FAGNANUS, an ejusmodi Curis, in eo casu vacantibus, ipsis providendum sit per viam concursus? Respondet, Congregationem sic statuisse, atque præscripsisse formam concursus, quæ approbata fuit à Pontifice. Scilicet, Capitulum nullo modo se immiscebit concursui, sed omnia spectabunt Vicarium, quem ad regendam Diocesim elegerit: hic Ministrantem nuncupabit cum portione congruâ, concursum publicabit, & quoad scrutinium, & Collationem, id faciet, quod præstaret Episcopus, si Sedes occuparetur, & quod supra observatum est, sive numerus nominatorum Synodaliū subsistat, sive non subsistat, sive tempus eos eligendi præteritum sit, sive non,

Querit præterea, an Vicarius Apostolicus, cui Pontifex omnem Episcopi jurisdictionem dat, tam liberam quam contentiosam, exceptâ Collatione Beneficiorum, & concessione Testimonialium, & Dimissiorum ad Ordines, habeat directionem concursus, quam haberet Episcopus, ita, ut possit nominare Ministrantem, eique portionem congruam assignare, concursum proponere; tres è Scrutatoribus Synodalibus assumere, eum eligere, quem digniorem judicabit ex iis, qui approbati erunt? Respondet, eum has omnes facultates habere, electionem dignioris valde à Collatione discrepare, pluribus in casibus ab ea separari. 1. Cum Beneficia Pontifici reservata sunt. 2. Cum Collatio ad Collatores inferiores pertinet. 3. Cum Institutio ad alium, quam ad Episcopum pertinet. Tum laudat duas Declarationes Congregationis, quæ definiunt Episcopum dirigere debere concursum ad Curas, quarum Collatio ad Capitulum pertinet.

CAPUT XXVII.

Caput 46. de Simoniâ.

Loquitur de facultate dispensandi erga Religiosos, quorum ingressus simoniâ laborat, & declarat, eos, qui habent ejusmodi facultatem velut Ordinarii, sive quatenus Delegati, eâ posse uti in gratiam Abbatum. Cum facultas hæc multum affinis sit potestati rehabilitandi Provisiones nullas, etiam Curarum per concursum datarum, cupiens FAGNANUS exponere Decreta Tridentini, prolixè disputat de his facultatibus, circa quas dubia quatuor solvit.

1. An Magnus Pœnitentiarius possit in foro interiori revalidare provisiones Curarum, extrâ concursum & sine tertii præjudicio impetratarum?

2. An possit easdem provisiones in concursu impetratas revalidare, cum nullitas aliunde venit, quam à Censurâ Provisi, aut violatione Censuræ, non inserta Clausulâ, fiat postquam concurrentibus satisfecerit, vel cum eo concordaverit?

3. An illud possit cum illâ clausulâ?

4. An hæc clausula in proximè reducibilis sit, & quomodo, quamvis dubium non spectet ad concursum, de quo agitur, cum nostrum consilium aliud non sit, quam observare ex ordine Fagnani doctrinam circa